

WaterPeilingen

Nummer 57

VWG Nieuwsbrief 14 maart 2026

De Nieuwsbrief van de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis verschijnt 1 x per maand rond de 15^e van de maand.

Bestuur:

Het bestuur vergadert op vrijdag 22 mei en 29 september 2026.

In 2026 zal er tijdens de excursie van donderdag 4 juni aandacht worden besteed aan de overstroming van de grote rivieren. Het voornemen is om aandacht te besteden aan de bouw van het nieuwe gemaal in Hardinxveld-Giessendam.

Op vrijdag 5 juni 2026 wordt de vaarexcursie in Maastricht opnieuw worden aangeboden. Deze vaartocht onder de vlag van de VWG zal alleen doorgang vinden als er voldoende belangstelling is (tenminste 35 deelnemers).

Uitnodigingen voor 4 en 5 juni kunt u in de komende week tegemoet zien.

Op vrijdag 2 oktober is een bijeenkomst in Noord-Holland en specifiek in Alkmaar in voorbereiding. De Westfriese Omringdijk staat dan op de agenda, evenals de ALV. De onderstaande foto laat de Omringdijk zien in het dorp/ buurtschap Oudendijk. Het water is de Beemsteruitwatering en de weg is de Dorpsweg in Oudendijk. In een bijna grijs verleden heeft hoogleraar Gerard van de Ven aan een groepje studenten deze dijk laten zien. Van de Ven hield alleen het eerste college van het trimester in een collegezaal maar was van mening dat zijn vak het beste buiten in het veld onderwezen kon worden door te horen en te zien.

(afb. Westfriese Omringdijk, ve).

Mocht iemand suggesties hebben voor 2027 dan mag u dat laten weten. Inmiddels zijn er twee mooie voorstellen gedaan. Beide voorstellen zullen worden uitgewerkt en mogelijk dat een van de twee dit jaar (2026) zal worden gerealiseerd.

Voor de VoorjaarsExcursie van 2028 zal Zeeland het doel zijn. 2028 herinnert op dat moment aan januari/ februari 1953 maar zou daarnaast een moment moeten zijn om te kijken waar de provincie naar toe wil groeien. Op dit moment spelen er tal van grote uitdagingen die ook de waterwerken en in het bijzonder de toekomst van de Deltawerken raken. Om een voorbeeld te noemen. De Zeelandbrug zal medio 2040 vervangen moeten zijn. De brug wordt veel intensiever gebruikt dan bij de opening. Zwaarder verkeer en meer verkeersbewegingen noodzaken om tijdig een nieuwe oeververbinding te realiseren die een belangrijke schakel vormt tussen Zeeland en Rotterdam. De Zeelandbrug is een Rijksmonument en zal alleen al om die reden blijven bestaan.

Ook de Oosterscheldekering en de Haringvlietdam vragen om het toekomstbestendig maken van kering en dam, de veiligheid maar ook de leefbaarheid in de Oosterschelde en het Haringvliet.

Vincent Erdin, Excursiecommissie.

Algemeen:

Over de VWG. Sinds 2024 is er sprake van een gestage groei van het aantal particuliere leden. Met onze leden zijn wij uiteraard erg blij, u maakt dat het werk van de VWG met de

visitekaartjes het magazine TWG en Excursies mogelijk is en blijft, daarnaast lezingen en symposia met het SSF.

Het ledenbestand van de VWG ziet er per 1 februari 2026 als volgt uit:

248 particuliere leden; hoogheemraad- en waterschappen: 21 en 34 archiefinstellingen.

Het zal niet lang meer duren of het 250 ste particuliere lid zal zich aandienen, daar besteden we dan aandacht aan. Mocht u nog iemand in het netwerk hebben waarvan u denkt dat die persoon in aanmerking komt voor een lidmaatschap dan houden we ons aanbevolen.

Voor de digitale nieuwsbrief (WP) geldt dat deze naar meer mailadressen wordt verzonden.

Op 1 februari heeft Co Verdaas, Deltacommissaris, het Internationale Certificaat van Werelderfgoed overhandigd aan het Zeeuws Archief. Het certificaat betreft de archieven van de Deltadienst die in Middelburg zijn ondergebracht. De Delta dienst archieven documenteren de geschiedenis van de Deltawerken waar Nederland internationaal gezien geschiedenis mee heeft geschreven. Steeds meer landen komen voor uitdagingen te staan waar Nederland al decennia ervaring mee heeft, het ontwerpen en aanleggen van grote projecten in een delta om de veiligheid te waarborgen.

Inmiddels komen er nieuwe uitdagingen op Zeeland af: herstel, vernieuwen en uitbreiden van sommige werken die nu zo'n veertig tot vijftig jaar geleden zijn aangelegd. Bij de dammen is toen geen rekening gehouden met de alsmaar toenemende verkeersintensiteit. De provincie ziet dan ook het liefst een tunnel op de plaats van de huidige Zeelandbrug uit 1965. De brug zelf is inmiddels Rijksmonument.

Natuur en waterschappen.

Wie de berichten van de hoogheemraad- en waterschappen al een tijdje volgt is op de hoogte van het samen laten gaan van waterstaatkundige werken en herstel, verbetering of uitbreiding van natuurwaarden. Vaak worden kavelsloten weer terug gebracht naar de oude situatie om meer water in het gebied vast te kunnen houden. Een ander weerkerend element is het onderhoud van bomen. Het vrijkomende hout van een wilg wordt niet meer gebruikt om bezems van te maken maar dient nu wel om een mooie takkenril van te maken. Het aanleggen van een ril bespaart op de kosten om het hout af te voeren en dient ter plaatse allerlei insecten en beestjes die in het veld leven en een mooie schuilplaats in zo'n ril vinden. Het landschap wordt er weer afwisselender van. En bijkomend voordeel de ril zakt vanzelf in en na verloop van tijd zijn de wilgen opnieuw toe aan een knipbeurt.

(voorbeeld van een pas aangelegde ril, afb. ve).

Nieuwe bewindspersonen.

Op 23 februari is Vincent Karremans beëdigd als minister van Infrastructuur en Waterstaat, naast hem Annet Bertram als staatssecretaris.

Deze foto (ve) is gemaakt in de dijkgravenkamer van het Hoogheemraadschap van Delfland aan de Oude Delft in Delft.

Vorig jaar aan het eind van de zomer is oud dijkgraaf mr. A.P. van den Berge overleden. De dijkgraaf had deze peilstok in zijn bezit en was van mening dat dit bijzondere voorwerp in de collectie van het hoogheemraadschap thuishoorde. De maatverdeling is op deze zijde van de peilstok niet zichtbaar en zit vermoedelijk aan de achterzijde. Of de dijkgraaf de peilstok ooit gebruikt heeft bij het schouwen blijft een open vraag.

Van den Berge was dijkgraaf in de periode dat glastuinders in het Westland massaal de sloten wilden gaan dempen. Zij wilden uitbreiding van het glasareaal en bredere toegangswegen de schuiten om de producten naar de veiling te varen waren er allang niet meer.

Het eenvoudige antwoord van deze dijkgraaf aan de heren tuinders was dat asfalt van de nieuwe ontsluitingswegen en een kas geen water kunnen opnemen in geval van een calamiteit. De rest is geschiedenis. In 1995 en 1997 stonden tal van kassen in het Westland blank na hevige regenval waarbij de oogst of de jonge aanplant verloren ging en er voor vele tienduizenden gulden schade was.

Tuinders waren vanaf dat moment weer overtuigd van de opvang van water. Bij menig kascomplex is nu een eigen wateropvang geplaatst om de gewassen met eigen water te kunnen besproeien zo lang de voorraad strekt. Recent is het hoogheemraadschap een overeenkomst met de tuinders aangegaan om de waterbassins gedeeltelijk leeg te laten lopen als er een zware clusterbui op het Westland valt. De lege waterbassins kunnen dan prima dienen als opvang.

Eerder was Van den Berge directeur van de Unie van Waterschappen. Behalve dijkgraaf is Van den Berge ook een korte periode waarnemend burgemeester in Ter Aar geweest. De anekdote die hier bij hoort blijft een persoonlijke herinnering. Van den Berge ontving voor zijn werkzaamheden de Koninklijke Onderscheiding Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

In het voor bezoekers toegankelijke gedeelte van het gebouw van Delfland zijn enkele vitrines ingericht met gereedschappen die onontbeerlijk waren voor de werkzaamheden van een hoogheemraadschap. Blikvanger in de hal van het kantoorgebouw is de fraaie historische kaart van het werkgebied van het hoogheemraadschap van Delfland die in 1712 is gemaakt door de gebroeders Nicolaas en Jacobus Cruquius, de kaart is ook via de website van het hoogheemraadschap digitaal te bekijken met een link naar de TU Delft. Kortom een dagje Delft kan uit meer bestaan dan alleen een bezoek aan de binnenstad. De dijkgravenkamer is niet direct toegankelijk voor bezoekers.

Deze expositie is vergelijkbaar met wat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier in Heerhugowaard doet.

Unie van Waterschappen (Den Haag).

In drie webinars wil de Unie van Waterschappen deelnemers informeren over de herijking van het Hoog Water Beschermings Programma. De eerste is op 23 maart en begint om 12 uur, aanmelden via de website van UvW.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (Heerhugowaard)

Op woensdag 18 maart kunnen inwoners van de gemeente Dijk en Waard op 2,49 m onder NAP hun stem voor de gemeenteraad uitbrengen in het kantoor van HHNK. Tussen 10 en 12 uur staat historicus Lars Boon klaar om de kiezers een rondleiding te geven in museum Waterschat, de vaste expositieruimte van het hoogheemraadschap.

Op 19 maart stelt HHNK het gemaal Helsdeuren in Den Helder open voor bezoek en op 20 maart is iedereen welkom op het kantoor in Heerhugowaard.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (Houten).

Op 2 maart is de visdeurbel bij de Weerdsluis door wethouder Linda Voortman, hoogheemraad Anjo Travaille en leerlingen van basisschool De Koekoek in Utrecht weer in gebruik gesteld. De visdeurbel laat bezoekers in de sluis kijken om te zien of er vissen zijn die graag verder willen zwemmen, via de deurbel gaat de deur open. Dat de visdeurbel goed gebruikt wordt blijkt uit de cijfers over 2025: 2,3 miljoen bezoekers keken samen 30 miljoen keer in de sluis. Vooral baars, brasem en snoek trekken in het voorjaar naar de Kromme Rijn en moeten dan de Weerdsluis passeren. De visdeurbel werd in 2021 voor het eerst gebruikt.

Hoogheemraadschap Schieland & De Krimpenerwaard (Rotterdam)

Icoon van de maand maart is de snoek, een echte zoetwatervis die vissen, kikkers en rivierkreeften eet en goed gedijt in helder water en verschillende dieptes. De aanwezigheid van een snoek geeft de kwaliteit van het water op een natuurlijke manier weer. In het onder andere het Berg en Broekpark plant de snoek zich voort.

Waterschap Hollandse Delta (Ridderkerk).

Donderdag 9 april zal Frank van der Ploeg, archivaris, tussen 13.30 u en 15.00 u in het kantoorgebouw in Ridderkerk een rondleiding geven langs het erfgoed en de kunstschat van het waterschap. De collectie bestaat uit meetinstrumenten, stembussen, serviezen, meubilair en glaswerk. Ieder object uit deze omvangrijke verzameling heeft weer een eigen verhaal: waar komt het vandaan, wie heeft het gebruikt en waarom werd dit gebruikt. Aanmelden is noodzakelijk: pagina erfgoed rondleidingen op de website van het waterschap.

Waterschap Brabantse Delta (Breda).

Op 2 maart vond de tweede dag van de winterschool plaats met als thema: ‘Droogte, einde van de maakbaarheid in zicht?’

Op 23 februari werd de eerste dag gehouden en daar ging het juist over extreme neerslag en wat de gevolgen daarvan kunnen zijn voor de samenleving en de bereikbaarheid over de weg en rail als delen van het land blank komen te staan, ongeacht waar dit zal zijn in Nederland. Het laat volgens het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zien dat het niet meer overal mogelijk zal zijn om te bouwen.

Waterschap Aa en Maas 's Hertogenbosch)

Inspectie van de 120 jaar oude Bovenlandse sluis bij het Drongelens kanaal brengt een storing aan de Stoneyschuif aan het licht waardoor er water weglekt. De schuif regelt automatisch hoeveel water er uit het kanaal mag wegstromen, in tijden van droogte sluit de schuif automatisch. Reparatie is nodig en zal met een onderwaterteam te zijner tijd in de komende zomer worden uitgevoerd. De sluis is in 1898 gebouwd, en inmiddels Rijksmonument, naar een ontwerp van architect Jolles. Op dit punt komen verschillende waterstromen samen maar passeren elkaar ongelijkvloers: het Oude Maasje, de Bergsche Maas en het Zuiderkanaal.

Voor het waterschap een belangrijk waterknooppunt om water af te kunnen voeren bij overvloedige neerslag in het achterland.

Waterschap Limburg (Roermond).

Het waterschap is partner bij de ontwikkeling van het stationsgebied tot een zone waar Leven met Water een belangrijk thema zal worden. Het waterschap wil laten zien dat water ingepast kan worden in een gezonde woonomgeving maar ook dat het waterverbruik per hoofd van de bevolking minder kan zijn dan de huidige 130 liter dat dagelijks verbruikt wordt. Het waterschap heeft in Roermond het kantoorgebouw staan en ziet het daarom als uitdaging om vanuit deze invalshoek de spoorzone tot een visitekaartje te maken.

Recent verschenen:

De Reuzenkaart, een 16 de eeuwse kaart vol verhalen; Historische Vereniging Oud-Dordrecht. Het jaarboek 2025 van de vereniging beschrijft de reuzenkaart die waarschijnlijk gemaakt is in de periode 1520-1526.

In het boek wordt de herontdekking, de restauratie en de voorstellingen op de kaart uit de doeken gedaan. Er is langjarig onderzoek gedaan naar wat er afgebeeld staat op de kaart en dat wordt in 50 detailkaarten toegelicht.

De naam reuzenkaart is van recente datum maar komt vanwege de afmeting die de kaart heeft (1,76 m x 3,60 m.) en de Grote of Zuid Hollandse Waard toont het gebied tussen Rotterdam, Dordrecht en Papendrecht en Werkendam.

De kaart geeft een duidelijk beeld van de ontstaansgeschiedenis van het gebied na de St Elisabethsvloed in 1421.

Data

2025/ 26: Overstroming grote rivieren die begon op 19 december 1925 maar liep door naar 1926

Op 7 maart en 11 april: Watersnoodwandeling 1953 in Stellendam. Stellendam is een van de zwaarst getroffen dorpen op Goeree-Overflakkee. De wandeling wordt georganiseerd door het Streekmuseum Goeree-Overflakkee.

Noot: beide wandeldata zijn al volgeboekt, er volgen echter nieuwe data. Mocht u mee willen wandelen dan dient u de website van het streekmuseum Goeree-Overflakkee in de gaten te houden.

2026, 2 april: Watersnoodmuseum Ouwerkerk bestaat 25 jaar en wil daar in een bijzonder programma tussen 15.30 uur en 18.00 uur op deze dag bij stilstaan. Een terugblik hoe het museum is ontstaan en een schets voor de ontwikkelingen in de komende jaren. Weg van de Buitenlandse Pers 5, Ouwerkerk.

2027: 750 jaar Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard, er is inmiddels een website ontworpen die alle informatie beschikbaar zal stellen over dit bijzondere jubileum:

[www. Alblasserwaard750jaar.nl](http://www.Alblasserwaard750jaar.nl)

2027: De Unie van Waterschappen bestaat 100 jaar.

2027: 100 jaar waterloopkundig onderzoek en oprichting Waterloopkundig Laboratorium in 1927

2027: 25 jaar Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

2028: 75 jaar na 31 januari/ 1 februari 1953

2029: Wetterskip Fryslân bestaat 25 jaar.

2030: op 8 november 1990 werd de VWG opgericht en bestaat nu 40 jaar. (op of rond deze datum zal er een jubileumbijeenkomst worden georganiseerd).

2030: 175 jaar na de overstroming van de grote rivieren begin maart 1855.

2030: Begin aanleg van de Stelling van Amsterdam (1880)

2030: De Wieringermeer bestaat 100 jaar

2030: 5 november Sint Felixvloed van 1530. Getroffen gebieden lagen in Holland, Brabant, Zeeland en Vlaanderen.

2032: De Afsluitdijk bestaat 100 jaar

2033: in 1533 ontstonden de eerste waterschappen in Friesland, uiteindelijk werden dat er 1.500. Nu werkt het Wetterskip Fryslân (Leeuwarden) in de provincie, op de Waddeneilanden Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling en Vlieland en in een taartpuntje in de provincie Groningen.

In de komende jaren zijn er tal van herdenkingen, het overzicht zal periodiek worden bijgewerkt.

Mocht iemand belangstelling hebben om over een van de bovengenoemde gebeurtenissen een bijdrage te leveren in TWG dan zijn de richtlijnen daarvoor op de website te vinden.

Mochten er wijzigingen in uw adressering zijn door verhuizing of het mailadres wilt u die dan doorgeven aan: **waterstaatsgeschiedenis@hotmail.nl** . Helaas komt het incidenteel voor dat het tijdschrift of een mailbericht naar een verkeerd adres wordt gestuurd.

Helaas komt het voor dat niet alle mailberichten ook op dit mailadres afgeleverd worden, bij twijfel: trek aan de bel of stuur het bericht met het verzoek om een bevestiging van aflevering/ontvangst.

Het mailadres waterstaatsgeschiedenis@hotmail.nl ook gebruiken als u andere vragen met betrekking tot de VWG heeft. Via dit mailadres worden ontvangen berichten verzonden naar de juiste persoon.

Vincent Erdin, secretaris VWG

14 maart 2026

Middelburg